

ROZBIORY

TEMAT: Rozbiory i Niepodległość Polski

Treści programowe:

- ✓ Rozbiory Polski
- ✓ Polska pod zaborami i droga do niepodległości

CELE OGÓLNE

Cel poznawczy:

- ✓ zapoznanie się z historią utraty i odzyskania przez Polskę niepodległości

Cel kształtujący:

- ✓ doskonalenie umiejętności posługiwania się mapą historyczną i poprawnego posługiwania się językiem polskim

Cel wychowawczy:

- ✓ rozbudzenie w uczniu zamiłowania do odkrywania historii Polski nie tylko barwnej i zwycięskiej ale i bolesnej czy tragicznej
- ✓ kształtowanie szacunku dla wysiłku Polaków i ich determinacji do zachowania i odzyskania niepodległości

CELE OPERACYJNE

Cel poznawczy czyli uczeń powinien

- ✓ poznać: postacie - Stanisław August Poniatowski- ostatni król Polski, generał Józef Piłsudski
- ✓ pojęcia: wolność, niepodległość, rozbiory, zabory, konstytucja
- ✓ daty i numery:
1764 - elekcja/wybór ostatniego króla Polski
1772- I rozbiór Polski
3 maja 1791- Konstytucja 3 maja - „ostatnia wola i testament gasnącej Ojczyzny”
1793 - II rozbiór Polski
1795 - III rozbiór Polski
123 - czas Polski pod zaborami czyli droga Polski do niepodległości, powstania i Wielka Emigracja
1914- I wojna światowa - nadzieja dla Polski
- ✓ zrozumieć: przyczyny upadku niepodległości Polski i znaczenie odzyskania wolności, smutek, strach, ból Polaków po upadku RP i determinację do odzyskania niepodległości
- ✓ umieć: czytać mapę czyli zlokalizować na mapie Europy Polskę, widzieć różnice terytorialne Polski przedrozbiorowej i współczesnej

Metody i formy: projekt, gra/ praca zespołowa

- ✓ Metody oparte na słowie: praca pod kierunkiem, rozmowa nauczająca, opowiadanie; dialog, dyskusja
- ✓ Metody oparte na oglądzie: praca pod kierunkiem z mapą

- ✓ Metody oparte na działaniu: praca pod kierunkiem w odkrywaniu zmian geograficznych Polski w XVIII wieku na mapie rozbiorowej Polski uszytej w formie puzzli, kreowanie emocji, strachu, smutku i niewoli i walki, za pomocą papierowego łańcucha i szabli

ŚRODKI DYDAKTYCZNE

- ✓ mapa rozbiorowa Polski uszyta w formie puzzli, papierowy łańcuch i szabla, balon i szpilka

ZASADY NAUCZANIA

- ✓ zasada stopniowania trudności; zasada trwałości wiedzy uczniów

Uwagi dotyczące realizacji:

- ✓ Indywidualne dopasowanie przekazywanych treści do wieku uczniów. Zwrócenie uwagi na emocjonalny aspekt wydarzenia i uogólnienie treści merytorycznych.
- ✓ Treści scenariusza przygotowane są do nauczania historii przez nauczyciela każdego przedmiotu humanistycznego.
- ✓ Celem lekcji jest przede wszystkim zainteresowanie dzieci młodszych problemem rozbiorów lub utrwaleniem informacji w grupie starszej ze względu na jej okrojona formę.

SCENARIUSZ ZAJĘĆ

1. Nauczyciel pokazuje mapę współczesną i dawnej Polski i krótko wyjaśnia o czym będzie mowa na zajęciach i dlaczego potrzebna jest mapa.
2. Przed rozpoczęciem zadania nauczyciel wybiera spośród uczniów jednego, który nie będzie brał udziału w pracy z mapą, ale ma za zadanie przebić w odpowiednim momencie balon i wystąpi w roli bohatera narodowego. Pozostali uczniowie stają bez butów na środku mapy.
3. Nauczyciel opowiada o sytuacji Polski w XVIII wieku.

„Był taki czas w historii Polski kiedy źle się działo, gdy nad Polską zawisły "czarne chmury". Nikt wtedy jeszcze nie wiedział, że w 1764 roku zostanie wybrany w wyborach czyli elekcji, ostatni król Polski. Stanisław August Poniatowski. Szlachta lubiła zabawy i hulanki, i wcale nie martwiła się o bezpieczeństwo Polski. POSPOLITE RUSZENIE- podstawowa armia była niekarna, przestarzała. Skarb państwa był pusty...”

Uczniowie słuchają opowiadania

4. Nauczyciel opowiada o zagrożeniu dla Polski ze strony naszych sąsiadów i zaznacza ich na mapie.
„Prusy, Rosja i Austria, które sąsiadowały z Rzeczpospolitą, zbrojni w potężne armie, powoli stawali się śmiertelnym zagrożeniem. Największy apetyt na polskie ziemie wykazywała Rosja, ale Prusy i Austria domagały się podziału łupu...”

Uczniowie słuchają opowiadania.

5. Nauczyciel i uczniowie - praca zbiorowa pod kierunkiem z mapą

I ROZBIÓR POLSKI – 1772

“Rosja, pod pozorem utrzymania złotej wolności szlachty wprowadziła do Rzeczpospolitej swoje wojska. Aby ukarać Polaków i wykorzystać ich słabość Rosja, Prusy i Austria dokonały podziału ziem polskich czyli I rozbioru Polski. Był rok 1772.”

A. Nauczyciel podaje rok I rozbioru i wymienia ziemie zagrabione przez Prusy
(województwo pomorskie-bez Gdańska, malborskie bez Torunia, chełmińskie, część Wielkopolski)

Uczniowie zdejmują z mapy ziemie odebrane Polsce przez Prusy w I rozbiornie.

B. Nauczyciel wymienia ziemie zagrabione przez Rosję
(ziemie na wschodzie od Dźwiny i Dniepru)

Uczniowie zdejmują z mapy ziemie odebrane Polsce przez Rosję w I rozbiornie

C. Nauczyciel wymienia ziemie zagrabione przez Austrię

(pd. część wojew. krakowskie, sandomierskie bełskie i lwowskie pod rzekę Zbrucz)

Uczniowie zdejmują z mapy ziemie zagrabione przez Austrię

Uczniowie pozostają na mapie, ale nieco ściśnięci, przy dużej grupie może część zejść w ten sposób reprezentujemy Polaków, którzy uciekali na emigrację. (o czym wspomina nauczyciel)

6. Przebudzenie i próba ratowania RP czyli Konstytucja 3 Maja 1791

Nauczyciel opowiada: „Polacy, którzy kochali ojczyznę i chcieli, aby pozostała niepodległa, czyli niezależna od obcych państw, postanowili ją ratować. Zebrali się w czasie Sejmu Wielkiego i uchwalili bardzo ważny dokument - Konstytucję 3 maja.

W myśl jej postanowień można było budować nowoczesne państwo, by Polska znowu stała silnym państwem. Byli jednak w Polsce i przeciwnicy konstytucji, którzy z pomocą Rosji obalili nowe prawo. Jakby tego było za mało Rosja i Prusy dokonały II rozbioru Polski. Jest rok 1793”.

7. II ROZBIÓR POLSKI - 1793

A. Nauczyciel podaje rok II rozbioru i wymienia ziemie zagrabione przez Prusy (Gdańsk, Toruń, chełmińskie, Wielkopolska i zach. część Mazowsza)

Uczniowie zdejmują z mapy ziemie odebrane Polsce przez Prusy w II rozbiorze.

B. Nauczyciel wymienia ziemie zagrabione przez Rosję (ziemie białoruskie i ukraińskie)

Uczniowie zdejmują z mapy ziemie odebrane Polsce przez Rosję w II rozbiorze. Starają się pozostać na mapie i ściskają się

8. III ROZBIÓR POLSKI - 1795

Nauczyciel: ”Niestety Polacy byli już tak słabi, że nawet nie pomógł im zryw narodowy, bunt przeciwko uciskowi zwany powstaniem kościuszkowskim i już w 1795 roku dochodzi do III rozbioru Polski... „

A. Nauczyciel wymienia ziemie zagrabione przez Prusy (Pilicę, Wisłę, Bug i Niemen)

Uczniowie zdejmują z mapy ziemie odebrane Polsce przez Prusy w III rozbiorze.

B. Nauczyciel wymienia ziemie zagrabione przez Rosję (Warszawa, ziemie na wschodzie od Niemna i Bugu)

Uczniowie zdejmują z mapy ziemie odebrane Polsce przez Rosję w III rozbiorze.

C. Nauczyciel wymienia ziemie zagrabione przez Austrię (Małopolska, Mazowsze, Podlasie)

Uczniowie zdejmują z mapy ziemie zagrabione przez Austrię w III rozbiorze.

Nauczyciel: Tragedia! Cios! POLSKA ZNIKA Z MAPY EUROPY”.

Dezorientacja. Uczniowie zdejmują pozostałe elementy rozbiorowe Polski

następuje moment refleksji i pytań.

N: Co się stało? Gdzie jest Polska? Co robimy?

Uczniowie stają na białej plamie, nieco ściśnięci a nauczyciel otacza uczniów papierowym łańcuchem. Uczniowie mogą próbować się uwolnić, ale nie wolno im przerwać łańcucha.

Nauczyciel nakazuje uczniom liczyć na głos do 123, bo przez tyle lat była Polska pod zaborami. Wspomina o powstaniu listopadowym, o styczniowym. Może wspomnieć o wielkiej miłości Polaków do ojczyzny, o wielkich poetach, Chopinie i wszystko to bez własnego kraju. Wspomina o ucisku zaborcy, zakazie polskiej mowy.

Kiedy uczniowie doliczą do 119 nauczyciel krzyczy STOP!

Nauczyciel:” Jest rok 1914... to już ponad 100 lat bez Polski. Na świecie wszystkie państwa są ze sobą skłócone... Francja, Niemcy, Włosi, Austria....i wybucha I wojna światowa”.

Nauczyciel / Uczeń: Na słowo **WYBUCHA** przebijamy balon, aby był huk.

Wybrany uczeń wchodzi do akcji.

Nauczyciel przedstawia generała Piłsudskiego, bohatera narodowego, który zrywa naród do walki o odzyskanie niepodległości. Uczniowie znowu liczą do 120, 121, 122, 123 a Piłsudski szabelką przecina łańcuch, symbol niewoli.

Kiedy pada nr 123 uczeń krzyczy z radości **WOLNOŚĆ**.

Uczniowie skaczą, cieszą się i wymieniają emocjami. Wszyscy uczniowie rozrywają łańcuch na strzępy. W tej radosnej atmosferze kończy się sesja.

Na zakończenie można przypomnieć że 11 listopada 1918 roku Polska odzyskała niepodległość, a w 2018 minęła od tego wydarzenia 100 rocznica, i jest to kolejna ważna data w jej historii.